

ПОЗДРАВНА РИЈЕЧ ПРЕДСЈЕДНИКА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ АКАДЕМИКА ДУШАНА КАНАЗИРА

Даме и господо, поштоване колеге,

Указана ми је посебна част што могу да у име Српске академије наука и уметности, поздравим овај скуп о науци тако значајан, не само за Црну Гору већ за целу Савезну Републику Југославију и да учесницима скупа пожелим успешан рад. Скуп треба да аналитички и синтетички сагледа све оне чиниоце који ће на прагу 21. века снажно утицати на даљи друштвени, економски, културни и духовни развитак, односно будућност Црне Горе и Савезне Републике Југославије. Данас је јасно да будућност неке мале, релативно сиромашне земље зависи првенствено од брзине развитка науке, нарочито основних и основно усмерених наука, нових технологија, од бржег развитка културе и степена просвећености те земље. Свет се данас врло брзо мења, а те промене у свеукупном животу човека и друштва су изазване брзим развитком науке. У тим новим преображајима света, па и наше земље, највећу вредност ће имати наука, а највеће богатство биће нова знања, култура, просвећеност, моралност и брзина протока информација (информатика). Налазимо се на прагу 21. века и на почетку такозване супертехнологизоване цивилизације која ће почивати на микроелектроници, роботизици, вештачкој интелигенцији, новим материјалима са програмираним својствима, композитним генима, на територији до сада неизлечивих генетских оболења нормалним здравим генима и артифицијелном оплођењу, као и на програмирању генома и компоновању нових комбинација гена у човека и живих бића, и креацији нових живих бића са жељеним својствима. Оно што је до данас била »science fiction«, постаје данас научна стварност. Једном речју, будућност и Црне Горе и Србије зависиће од брзине стицања и богаћења новим знањима, примене нових технологија и политичке мудрости оних који земљу воде.

Развојни и производни програми будућности ће се заснивати на развијеним основним природним и друштвеним наукама и савременом систему образовања. Наука Црне Горе и Србије, односно наука Савезне Републике Југославије, не сме се затва-

рати и таворити као провинцијална наука, она мора бити уграђена у велике европске, па и светске системе науке, културе, технологије (FEBS, UNIDO, CERN, TEMPUS и други). Потребно је научније и ефикасније повезивати научноистраживачке потенцијале у нашој земљи и остварити што пре ефикаснију координацију истраживања и убрзати проток научних информација у самој земљи и између наше земље и света.

На основу оног што је до сада речено могло би се закључити да се даљем развоју науке у Савезној Републици Југославији морају осигурати следећи услови: стабилност финансирања и психички мир истраживача, сталне промене у друштвено-политичком систему не смеју и не би требало да даље утичу на стање у науци, мора се осигурати стабилност финансирања истраживачких подухвата, строга селекција и евалуација истраживачких пројеката, строга анализа постигнутих резултата, а све то треба да послужи као основа за формулисање дугорочније научне политике. Друштво мора осигурати науци таква средства која ће омогућити брже повезивање наше науке са науком у свету, да би она имала значајнији утицај на наш привредни и друштвени развој. Наука се у Савезној Републици Југославији мора перманентно подмлађивати, а потребно је исто тако спречити одлив мозгова који представља један од најактуелнијих проблема данас. Претпоставља се да је негде између 100.000 и 200.000 младих са академским образовањем избегло у иностранство. Исто је тако јасно да мора доћи до раздвајања науке од струке. Струку треба усмерити на финансирање из фондова којима ће располагати ресорна министарства и која ће бити усмерена на ефикасније решавање акутних проблема привреде и техничко-технолошког развоја Републике Србије и Црне Горе. Научна политика треба да спречи изолованост и затварање науке у границе Србије и Црне Горе. Наша наука се мора све брже повезивати са науком Европе и света, а за то је потребно да се остваре одређени материјални и кадровски услови и да се осигура континуирано улагање у науку, све док се не достигне оно улагање које може да омогући да наука постане значајан чинилац бржег друштвеног напретка и развоја, а оно треба да достигне негде око 1,5% бруто друштвеног дохотка.

Желим да истакнем да развој науке у Савезној Републици Југославији мора бити хармоничан. Не сме се подстицати развој само оних наука које стварају материјално богатство земље. Држава мора у исто време подстицати и интензивно развијати и хуманистичке науке, а нарочито оне науке које изучавају историју, језик, уметност, интелект, понашање, психу и биолошку природу човека и наших народа. Егзактне природне науке и нове технологије повећавају само квантум знања, али не проширују мудрост човека и његову хуманост. Људском друштву и савременском човјеку уопште, а нарочито нама, данас је потребно много више мудрости, а мудрост је плод човековог уравнотеженог физичког, менталног и психичког развоја. Обезбеђивањем

складног односа мудрости и знања треба да се баве, поред научних и просветних, такође и водеће друштвене и државне институције, а у првом реду наше академије наука и уметности, јер је то и њихова примарна друштвена функција.

У овом злокобном времену и драматичној констелацији историјских збивања наше академије наука и уметности морају позвати наше народе да, и поред тога што су неправедно осуђени и кажњени, очувају грађанско и национално достојанство и духовни мир и смогну снаге да свету докажу, као што су то и до сада у прошла два века чинили, да су мирољубив, поштен и стваралачки народ и да никада нису имали освајачких аспирација.

На унутрашњем политичком плану Црна Гора и Србија, односно Југославија, морају своје друштвене и економске проблеме решавати са што мање ирационалних емоција и вишепартијске острашћености, а са више разума, мудрости, морала, знања, културе, узајамног поверења и толерантности, и што доследнијег поштовања грађанских права и достојанства човека, без обзира на верску и националну припадност. Само науком, културом и просвећеношћу црногорски и српски народ се могу укључити у цивилизацију 21. века.

Југославија мора данас прецизно дефинисати премисе свог научног, технолошког, културног и етичког развитка и осигурати своје место у свету, који се брзо мења.

Убеђен сам да ће закључци овог скупа представљати научну основу за елаборацију политике о науци у нашој земљи и путоказ за научне подухвате који треба да убрзају материјални и духовни развитак и будућност Црне Горе, Србије и Савезне Републике Југославије. Желим вам, у име Српске академије наука и уметности, много успеха.

